

Valtiovarainministeriö
Julki-ICT-toiminto

VM140:06/2013

EHDOTUS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI HALLINNON YHTEISISTÄ SÄHKÖISEN ASIOINNIN TUKIPALVELUISTA

1. Yleistä

Valtiovarainministeriö on pyytänyt näkemyksiä Palvelualojen työnantajat Palta ry:lta Esityksestä laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista ja laiksi valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta. Palta kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Heti aluksi haluamme todeta, että lain valmistelu on ehdottomasti positiivista ja kannatettavaa, koska Suomessa on syytä koota julkista sähköistä asiointia koskevat irralliset ja erilliset säädökset laiksi. Lisäksi on tärkeää, että palvelutuottajien vastuut ja tehtävät määritellään. Yhtä lailla on tärkeää määritellään henkilötietojen käsittelyn periaatteet.

Huomautamme kuitenkin, että lain tulisi mahdollistaa, ei rajoittaa eri sidosryhmien toimintaedellytyksiä. Sähköisiä palveluja kehitettäessä yksityisen ja julkisen sektorin roolit on syytä selkiyttää. Yksityisillä toimijoilla tulee säilyttää mahdollisuus kehittää tuotteita ja palveluja jotka hyödyttävät kansalaisia ja edistävät sähköistä asiointia.

Lisäksi yleisen tason kannanottona ja periaatteena näkemyksemme mukaan julkisen sektorin suurten IT-hankkeiden ja uudistusten sijaan julkinen kehitystyö tulisi koostua pienemmistä, selkeästi määritellyistä osakokonaisuuksista, ketteristä kokeiluista ja samalla mahdollistaa jatkuva kehittäminen ja uusimman tiedon soveltaminen. Julkisen sektorin roolin tulee olla palvelujen ostajan rooli silloin kun palveluita on saatavissa ja on olemassa potentiaalia kehittää palveluita markkinaehtoisesti. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää hankintaosaamiseen, hankintaketjuihin ja hankintaorganisaatioiden keskinäisiin vastuusuhteisiin. Lisäksi hankinnoissa ja palveluratkaisuissa tulisi turvata mahdollisimman hyvin riippumattomuus palvelutarjoajasta.

Mielestämme lausuntopyynnön alla olevassa kohdassa esitetty asia ”sekä tuottaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia yksityiselle sektorille” on vailla vankkoja perusteita, sillä periaatetta sitä tukevia asioita ole esitetty lakitekstissä riittävässä määrin.

Valtiovarainministeriö on asettanut toimikaudelle 9.6.2014 – 31.12.2017 kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelman (KaPA –ohjelma) ja sen strategisen johtoryhmän sekä ohjelmaryhmän. Ohjelman tavoitteena on parantaa julkisten palveluiden laatua ja kustannustehokkuutta sekä tuottaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia yksityiselle sektorille.

Ohjelma tukee ja muodostaa pohjan hallitusohjelmassa asetetulle tavoitteelle digitalisoida julkisen hallinnon palvelut. Ohjelman tehtävänä on luoda kansallinen sähköisten palvelujen infrastruktuuri julkisen hallinnon ja osin myös yritysten käyttöön.

Hyötynä perustelujen kohdassa 4.5 Vaikutukset yritysten toimintaan esitettyä veloitusetontaa avointa lähdekoodia eivät yritykset pysty hyödyntämään. Avoimesta koodista ei ole hyötyä yrityksille, koska avoin lähdekoodi luo kompetenssilukon ja valtion KaPA-toimijoiden hankkimien ICT-henkilöstövuokraustoimittajien käyttöpakon yrityksille, jotka alkaisivat hyödyntää näitä ohjelmistoja.

2. Yksityiskohtaiset huomiot

2.1 Tunnistamisratkaisu ja viestinvälitys

Esityksestä ei käy yksiselitteisesti irti, missä roolissa julkisen sektorin on määrä järjestää tunnistamispalvelut julkisiin palveluihin. Sähköisessä tunnistamisessa kaikkia tunnistamiseen tarvittavia palveluja on markkinoilta saatavilla. Julkisen sektorin luonteva rooli on standardisoida rajapinnat, ostaa palveluja markkinoilta, eikä tulla toimimaan tunnistustapahtumien välittämisen markkinalle.

Myös viestinvälityksessä tulee ottaa huomioon markkinoilla saatavilla olevat ratkaisut. VRK:n ei tule tulla tarjoamaan palveluja tälle markkinalle eikä valtio missään nimessä voi monopolisoida viestin välitystä omaan järjestelmäänsä.

Mielestämme VRK:n rooli voisi olla Kansalaisen tunnistuspalvelu, joka kokoaa kaiken julkishallinnon tunnistusliikenteen ja on uudessa luottamusverkostossa palveluiden järjestäjän asemassa. VRK:n tulee kilpailuttaa tunnistuksenohjauspalvelut ja ostaa palvelut luottamusverkostosta.

2.2 Palvelunäkymä

Esitysluonnoksessa arvioidaan, että esitys hyödyttäisi yrityksiä, koska ne voisivat tuoda asiakasrekistereitään osaksi palvelunäkymää. Lisäksi esitetään, että yritykset hyötyisivät siitä, että ne voivat siirtää palveluväylän avulla omista palveluistaan viranomaisten järjestelmiin.

Paltan näkemyksen mukaan palvelunäkymään voidaan ottaa yksityisen sektorin palveluita mukaan, jos valtio samalla tarjoaa selkeän insentiivin ja / tai uudet liiketoimintamahdollisuudet elinkeinoelämän toimialalle tulla mukaan palvelunäkymään. Tämä insentiivi voi olla esim. julkisen datan avaaminen ja avoin yhteistyö. Palta on aiemmin viestinyt (KaPA tietopyyntö VM140:00/2013 – Paltan lausunto 23.10.2015) esimerkkinä yhteistyöstä julkisen työnvälityksen datan avaamisen henkilöstöpalveluyrityksille, jotka voisivat tulla mukaan palvelunäkymään.

Lausunto
Palta ry
Pysyvä
8.1.2016

3 (3)

Julkinen

Tulevassa valmistelussa julkisen sektorin tulisikin kartoittaa, millä kannusteilla ja millä julkisen sektorin omilla uudistustoimilla palvelunäkymää saadaan aidosti kehitettyä yrityksiä hyödyttäväksi. Tällä hetkellä valtion taholta ei ole riittävää vastakaikua vielä saatu.

2.3 Tukipalvelun laadunvalvonta

Lakiluonnoksen 14 §:ssä todetaan, että ”*palvelutuottaja (VRK) vastaa tuottamansa tukipalvelun kustannustehokkuudesta sekä siitä, että palvelu on käyttötarkoitukseensa yleisesti soveltuva, suorituskykyinen, toimintavarma sekä mahdollisimman käyttäjäystävällinen ja esteetön*”.

Mielestämme edellä mainittu kirjaus ei aseta VRK:lle riittävää ulkopuolista ohjausta joka takaisi tukipalveluiden toiminnallisuuden, käyttäjälähtöisyyden tai kustannustehokkuuden. VRK:n ulkopuolisella taholla, esim.VM:llä tulisi olla velvoite arvioida tukipalvelun laatua ja kustannustehokkuutta säännöllisin väliajoin yhdessä sidosryhmien kanssa.

Helsingissä 8.1.2016

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Riitta Varpe
Toimitusjohtaja